

การสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง ผลิตภัณฑ์ผ้าครามในจังหวัดสกลนคร

จากตัวอย่างงานวิจัย ๔ เรื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าคราม ในจังหวัดสกลนคร มีประเด็นร่วมอย่างชัดเจนคือ การผลิตผ้าครามให้มีคุณภาพ บทสังเคราะห์นี้ได้นำเนื้อหาจากงานวิจัยทั้ง ๔ เรื่อง นำเสนอทั้งองค์ความรู้ที่สำคัญและองค์ความรู้ที่เป็นการจุดประกายเพื่อต่อยอดการทำงานร่วมกับชุมชน

๑. องค์ความรู้

งานวิจัยทั้ง ๔ เรื่องมีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกันของงานวิจัยไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเทคนิคการทอผ้าและแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าคราม เพื่อถ่ายทอดเทคนิคการทอผ้าและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าคราม เพื่อรวบรวมและคัดเลือกพันธุ์ครามที่ให้ผลผลิตไบคราม และปริมาณสีคราม เพื่อรวบรวมพันธุ์และศึกษาลักษณะพืชอื่นที่ให้สีครามและเปรียบเทียบปริมาณสีครามกับต้นคราม เพื่อพัฒนาและถ่ายทอดเทคนิคการทอผ้าและแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าคราม เพื่อสร้างมาตรฐานสินค้าผลิตภัณฑ์ผ้าครามจังหวัดสกลนคร และเพื่อสร้างระบบและให้บริการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าครามสู่มาตรฐาน จะมีจุดร่วมของทุกงานวิจัยคือ “การทำอย่างไร” เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ผ้าครามเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน จากงานวิจัยเหล่านี้เป็นการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของจังหวัดสกลนครคือผ้าคราม การที่จะพัฒนาผ้าครามขึ้นมาได้ต้องเริ่มต้นตั้งแต่การคัดเลือกพันธุ์คราม ปริมาณสีคราม เทคนิคการทอผ้าตลอดจนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าคราม

๑.๑ องค์ความรู้ใหม่ในงานวิจัย

ในการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าครามในจังหวัดสกลนคร จะเห็นองค์ความรู้หรือแนวทางการวิจัยที่น่าสนใจดังนี้

ในงานวิจัยเรื่องการพัฒนาการทอผ้าและเทคนิคการแปรรูปที่เหมาะสมของผลิตภัณฑ์ผ้าครามในกลุ่มจังหวัดสนุก ผู้วิจัยได้เลือกสมาชิกต้นแบบด้วยการสนทนากลุ่ม และสำรวจเทคนิคการแปรรูปที่เหมาะสมของผลิตภัณฑ์ผ้าคราม ซึ่งได้เทคนิคการแปรรูปที่เหมาะสมของผลิตภัณฑ์ผ้าคราม ๗ เทคนิค ได้แก่ ๑) การใช้สีอ่อน – แก่ ๒) เนื้อผ้าผิวสัมผัส ๓) การใช้ลวดลายผ้าเพื่อการแปรรูป ๔) การใช้วัสดุท้องถิ่นตากแห้งขึ้นงาน ๕) การใช้เครื่องประดับตกแต่งขึ้นงานให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ๖) การใช้เศษผ้าครามมาแปรรูปขึ้นงาน และ ๗) การใช้งานเย็บ – ปักมาตกแต่งขึ้นงาน ที่สามารถนำมาเพิ่มยอดขายผลิตภัณฑ์ผ้าครามได้

ในงานวิจัยเรื่องการศึกษาครามและผลิตภัณฑ์คราม พบว่าพันธุ์ครามในกลุ่มจังหวัดสนุกมี 2 ลักษณะที่แตกต่างกันคือ ชนิดฝักตรงและฝักโค้งงอ เป็นไม้พุ่มสูง 102.74 – 109.15 เซนติเมตร ใบประกอบขนนก มีใบย่อย 3-21 ใบ ออกดอกเป็นช่อกระจจะสีเหลือง อมส้ม เมล็ดเล็กกลม 4-12 เมล็ดต่อฝัก ผลผลิตไบสดมากที่สุด 2,208 กิโลกรัมต่อไร่ ให้ปริมาณครามสูงสุด 0.1090 กรัมต่อ 100 กรัมใบสด นอกจากนี้ยังมีครามเถาหรือเบ็ก ที่ให้สีคราม 0.0254 กรัมต่อ 100 กรัมใบสด สำหรับระบบตรวจสอบมาตรฐานผ้าครามผู้ผลิตยอมรับมาตรฐานร่วมกันดังนี้ ๑) ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ ทั้งสีคราม เส้นใย และน้ำขี้เถ้า ๒) ย้อมด้วยการหมักเนื้อครามในน้ำตามวิธีของภูมิปัญญาท้องถิ่น ๓) ใช้เครื่องมือทอผ้าพื้นบ้าน พัฒนาด้วยเทคโนโลยีพื้นบ้าน ๔) ผ้า

ทุกฝืนมีเอกลักษณ์ มีเรื่องราว ๕) รักษาจิตวิญญาณของผู้ผลิตและชุมชน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

ในงานวิจัยเรื่องการสร้างมาตรฐานผ้าย้อมคราม จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการประชุม สัมมนาผู้เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มผู้ผลิตเห็นถึงความจำเป็นในการสร้างมาตรฐานผ้าย้อมคราม เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภค ขณะที่กลุ่มชุมชนเห็นว่าไม่จำเป็นต้องสร้างมาตรฐานเร่งด่วนเพราะกระบวนการผลิตสีและย้อมครามจากวัตถุดิบธรรมชาติด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคุมยาก จึงยังไม่สามารถกำหนดมาตรฐานผ้าย้อมครามได้ ควรเน้นการพัฒนาคุณภาพคนเพราะจะ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผ้าจนเกิดเป็นวัฒนธรรม “การสร้างผ้าย้อมครามที่มีคุณค่าต่อชุมชน” โดยคุณภาพคนเน้นที่ความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม เข้าใจคุณค่าของผ้าย้อมครามและรับผิดชอบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มด้วยสัญลักษณ์หรือตราสินค้า

ในงานวิจัยเรื่องการคัดเลือกพันธุ์ครามและพืชที่ให้สีคราม พบว่าพันธุ์ครามในกลุ่มจังหวัดสกลนคร เป็นครามฝักตรงและครามฝักงอ พันธุ์ครามนครพนมให้ผลผลิตมากที่สุดเฉลี่ย ๑,๗๙๒ กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาคือพันธุ์กาฬสินธุ์ให้ผลผลิตเฉลี่ย ๑,๖๗๔.๖๗ กิโลกรัมต่อไร่ พืชที่ให้สีครามอื่นๆ ที่นำมาแทนสีครามหรือใช้เสริมสีครามได้คือ ใบเป็ก

๑.๒ องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติ

จากผลงานวิจัยทั้ง ๔ เรื่อง สามารถสังเคราะห์แนวทางปฏิบัติได้อย่างชัดเจน คือ การพัฒนาผ้าย้อมครามให้มีคุณภาพ จะต้องเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกพันธุ์ครามโดยเฉพาะพันธุ์ครามนครพนมที่ให้ผลผลิตมากที่สุด ส่วนพืชที่ใช้แทนสีครามหรือใช้เสริมสีครามได้คือ ใบเป็ก เทคนิคการสร้างลายทอในเนื้อผ้าด้วยวิธีเก็บตะกอกและทอเป็นผืนผ้าได้จำนวน ๔ ลาย ได้พิมขนาดหน้ากว้าง ๓๐ เซนติเมตรและ ๑๐๐ เซนติเมตร จำนวน ๔ คู่ แต่ละคู่ให้ลายเดียวกันทอผ้าย้อมครามได้ ๖ ชิ้น จากพิม ๔ ตะกอก ได้รับความสนใจมากที่สุด เทคนิคการแปรรูปที่เหมาะสมของผลิตภัณฑ์ผ้าครามมี ๗ ชนิด ได้แก่ ๑) การใช้สีอ่อน –แก่ ๒) เนื้อผ้าผิวสัมผัส ๓) การใช้ลวดลายผ้าเพื่อการแปรรูป ๔) การใช้วัสดุท้องถิ่นตกแต่งชิ้นงาน ๕) การใช้เครื่องประดับมาตกแต่งชิ้นงานให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ๖) การใช้เศษผ้าครามมาแปรรูปชิ้นงาน และ ๗) การใช้งานเย็บ – ปักมาตกแต่งชิ้นงาน ซึ่งเป็นเทคนิคที่สามารถเพิ่มยอดขายผลิตภัณฑ์ผ้าครามได้ และสุดท้ายการสร้างระบบตรวจสอบมาตรฐานผ้าครามผู้ผลิตยอมรับมาตรฐานร่วมกันดังนี้ ๑) ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ ทั้งสีคราม เส้นใย และน้ำขี้เถ้า ๒) ย้อมด้วยการหมักเนื้อครามในน้ำเถ้าตามวิธีของภูมิปัญญาท้องถิ่น ๓) ใช้เครื่องมือทอผ้าพื้นบ้าน พัฒนาด้วยเทคโนโลยีพื้นบ้าน ๔) ผ้าทุกฝืนมีเอกลักษณ์ มีเรื่องราว และ ๕) รักษาจิตวิญญาณของผู้ผลิตและชุมชน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ทั้งหมดนี้จะเป็นกระบวนการสร้างและพัฒนาผ้าย้อมครามที่มีคุณภาพเหนือจังหวัดใด